

2019/2020. tanév
I. korcsoport, 7-8. évfolyam

Iskola:

Versenyző:

Kedves könyvtárakat ismerő tanuló!

Üdvözlünk versenyünkön! Örülünk, hogy nemcsak szereted a könyvtárakat, hanem kíváncsi vagy arra is, milyen az információs műveltség. Vegyél részt velünk ebben az alkotómunkában!

A feladatlapot tollal töltsd ki! Az egész munka során használhatod a teljes könyvtárat és az internetet is.

A megoldásra _____ perced van.

A verseny témája miatt biztosan Te is jobban észreveszed a világűrrel kapcsolatos híreket. Egészen sok ilyen van, amelyekről az országos sajtó is gyakran beszámol. Évfordulók, új felfedezések, új elméletek... Ezekből a legkülönbözőbb magazinok sem maradhatnak ki. Érkeznek is a szerkesztőségeikbe ilyen témájú írások, de ezek nem mindig teljesen készek a megjelentetésre. A hitelesség érdekében a bennük lévő adatokat ellenőrizni szükséges, a kéziratokat publikálható, közölhető formára kell hozni.

Az alábbi feladatban ebben kérjük segítségéd. Szeretnénk, ha az írás valóban megjelenhetne, így szükségünk van az információs műveltségedre, a könyvtárhasználati tudásodra!

Az egyik szerkesztőségbe érkezett kézirat a bolygók meghatározásáról szól.

A következőkben négy segítő részfeladatot kapsz, ami segíti szerkesztői munkádat.

Munkád kezdetén tekintsd át az egészet, mert az egyes feladatok szükségszerűen összefüggnek!

1.

Egy ismeretterjesztő írás hiteles és körültekintő elkészítéséhez és ellenőrzéséhez sokféle forrást át kell tekinteni. Elsőre az alábbi műveket gyűjtötted, most válogasd át, melyikkel érdemes dolgoznod a 3-4. feladatban!

Az alábbi bibliográfiában jelöld, melyiket választanád, melyiket nem! Indokold választásod a művek bibliográfiai adatai alapján!

a) Írd be a rubrikába, hogy javaslod-e! Igen, nem, részben...

b) Az indoknál írd be, melyik adat alapján, mit gondolsz róla!

Javaslod?	Indok:
-----------	--------

1. Gifford, Clive: *A világűr 30 másodpercben*. Budapest, Tessloff Babilon, 2015, 96 p.

--	--

2. *A tudományok nagykönyve*. A természettudományok titokzatos világa. Matematika, fizika, csillagászat, biológia, kémia, geológia, orvostudomány. főszerk.: Allan R. Glanville, Budapest, Kossuth, 2010, 512 p.

--	--

3. Herrmann, Joachim: *És ez melyik csillag?* Csillagok és bolygók felfedezése és megfigyelése. Csillagképek lexikonával. Budapest. Sziget, 2003, 190 p.

--	--

4. Mikszáth Kálmán: *A Plútó*. In: Novellák, karcolatok. Budapest, Kortárs, 2002, 749-774. p.

--	--

5. Molnár Péter: *Miért nem bolygó a Pluto?* In: Csillagászat.hu Csillagászati hírportál. Budapest, Magyar Csillagászati Egyesület, 2007.03.25. URL: <https://www.csillagaszat.hu/hirek/ok-olvasoink-kerdeztek/miert-nem-bolygo-a-pluto/> Utolsó letöltés: 2019.12.03.

--	--

6. Tombaugh, Clyde William – Moore, Patrick: *A sötétség bolygója*. A Plútó felfedezésének története. Budapest, Gondolat Könyvkiadó, 1989, 168 p.

--	--

7. Tóth Balázs: *Megvan a Naprendszer legtávolibb látott objektuma*. In: Tóth-Szenesi Attila (főszerk.): Index.hu, Budapest, Index.hu Zrt., 2018.12.18., URL: https://index.hu/techtud/2018/12/18/megvan_a_naprendszer_legtavolibb_objektuma/ 2019.12.03.

--	--

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	
21.	

2.

A fenti bibliográfiából válaszd ki azt a három tételt, amit jó lenne a kézirat véglegesítéséhez használni! Ehhez le kell ellenőrizni, hogy hol tudsz hozzáférni. Törekedj, minél közelebb megtalálni! Add meg az alábbi információkat róluk!

a)

A mű sorszáma a bibliográfiában:

Hol, melyik könyvtárban találsz meg? Esetleg az interneten hozzáférhető?

Ha könyvtárban, akkor az állományon belül hol? (lelőhely + raktári jelzet)

b)

A mű sorszáma a bibliográfiában:

Hol, melyik könyvtárban találsz meg? Esetleg az interneten hozzáférhető?

Ha könyvtárban, akkor az állományon belül hol? (lelőhely + raktári jelzet)

c)

A mű sorszáma a bibliográfiában:

Hol, melyik könyvtárban találsz meg? Esetleg az interneten hozzáférhető?

Ha könyvtárban, akkor az állományon belül hol? (lelőhely + raktári jelzet)

22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	
30.	

3.

Az illusztráció érthetőbbé és érdekesebbé tesz egy ismeretterjesztő írást. Ajánlj a kézírathoz egy képet!

a) Add meg a forrás bibliográfiai adatait! (Ha online forrás, akkor a hosszú URL-nek elég csak az eleje, és jelöld 3 ponttal, hogy folytatódik.)

b) Ez a kép a kézirat mely részét illusztrálja? Add meg a témakört!

c) Mi legyen a kép címe, képaláírása?

d) Indokold választásod! Adj meg három szempontot, amelyek között legyen tartalmi és megbízhatóságra vonatkozó szempont is!

31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	
39.	
40.	
41.	

4.

A kézirat rövid a magazinban kismemelt rovathoz. Kérünk, szúrj még be kiegészítő információkat a jelölt helyekre és egy általad választott helyre! Ezek lehetnek nevek, évszámok, meghatározások, magyarázatok.

Arról, hogy mivel egészíted ki, magad döntesz,

- de illeszkedjen a szöveg gondolatmenetébe és
- az információk forrását jelöld! (Ha papíron dolgozol és online forrást használsz, akkor a nagyon hosszú URL-eket nem kell kiírnod, csak az elejét és jelöld 3 ponttal, hogy folytatódik.)
- Kérjük, fogalmazd mondatba!
- Minden kiegészítés legalább 20 szó legyen, kb. 3 mondat.

a) nyíllal jelölt

Forrás:

b) nyíllal jelölt

Forrás:

c) Válassz még egy részt, amit kiegészítenél! Jelöld a többihez hasonló módon a kéziratban a helyét!

Forrás:

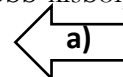
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	
48.	
49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	
56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	
62.	
63.	
64.	
65.	
66.	
67.	
68.	
69.	

**Köszönjük, hogy részt vettél ebben a munkában! Munkád értékelését várd könyvtárostanárodtól!
Ha a feladat felkeltette érdeklődésedet, figyeld a pályázatot, melyen a nyertesek írását megjelentetjük!**

Legyen újra bolygó a Plútó!

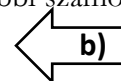
1930-as felfedezésétől kezdve úgy gondoltunk a Plútóra, mint a Naprendszer kilencedik bolygójára. De mindig is zavarta a csillagászokat, hogy a Plútó pályájának egy szakasza a Neptunusz pályáján belülre esik. Már az 50-es évektől gyanították, hogy a nagybolygók pályáján túl létezhet egy második kisbolygóöv.

A problémák az 1990-es évektől jelentkeztek, amikor sorra fedezték fel a Plútón túli objektumokat. Ezek bizonyítékot szolgáltatottak a Kuiper-öv létezésére, de egyben egy komoly problémát is okoztak: ezek mérete hasonló volt a Plútóéhoz. A kétezres években folytatódtak a felfedezések: rábukkantak több kisbolygóra. Ezek nem sokkal kisebb objektumok, mint a Plútó. Ráadásul nem egynek saját holdja is van.

A probléma akkor csúcsosodott ki, amikor 2003-ban sikerült lefotózni egy ismeretlen égitestet, ami 2005-ben az Eris nevet kapta. Kiderült, ez nagyobb, mint a kilencedik bolygó, tömege 27 százalékkal több, mint a Plútóé. Ezért sokan a tizedik bolygóként üdvözölték.

Ekkor robbant ki a vita arról, hogy a Naprendszerben nem csak kilenc, hanem további számos bolygó van, vagy pedig a gázóriásokon túl van egy kisbolygóöv, amelynek a Plútó is a tagja.

Nemzetközi Csillagászati Unió 2006-os prágai kongresszusán új definíciót állapítottak meg a bolygóra. Csak azokat az égitesteket lehetett bolygónak nevezni, amely egy csillag körül kering, gömb vagy közel gömb alakú, és tisztára söprik a pályáját övező térséget. Ennek az utóbbi szempontnak nem felelt meg a Plútó, és ezért megfosztották bolygó besorolásától. Cserébe létrehozták a törpebolygó kategóriát, amelyet tisztelgésül plutoidának neveztek el.

Emiatt óriási botrány tört ki, amely azóta sem csitult el teljesen. A szavazáson ugyanis sok olyan tudós nem volt jelen, akik a lefokozás ellen szavaztak volna. Az embereknek sem tetszett az ötlet, volt, ahol tüntetéseket rendeztek a Plútó érdekében. Még az Agymenők című sorozatban *Sheldon Cooper* is beolvasott *Neil deGrasse Tyson* asztrofizikusnak, a lefokozás egyik támogatójának.

Egy nemrégiben publikált tanulmányban a *Philip Metzger* bolygófizikus vezette csapat arra az álláspontra jutott, hogy a Csillagászati Unió hibás döntést hozott. A lefokozás érvei között volt, hogy a pályakisöprés régóta elfogadott álláspont. Azonban a csapat több mint 200 év csillagászati szakirodalmát nyálazta át, és mindössze egyetlen olyan tanulmányt találtak, amelyben a pályasöprést a bolygó kritériumának tekintették a szerzők. Ráadásul az érintett dolgozat szerzői olyan érvelést használtak, amelyet ma már megcáfolt a tudomány.

Kérdés, hogy ezek után lesz-e, aki benyújtja a javaslatot a Csillagászati Uniónak, a visszaminősítés eltörlésére.